

Nr 620.

Av herr **Svensson** i Stenkyrka m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 209, med förslag till lag om vissa ändringar i ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400).

I propositionen nr 209 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om vissa ändringar i den nu gällande ecklesiastika boställsordningen. Avsikten med det nya lagförslaget är att anpassa arrendebestämmelserna i den ecklesiastika boställsordningen efter 1943 års sociala arrendelagstiftning.

Vi ansluta oss till syftemålet med det nu framlagda lagförslaget, men däremot kunna vi icke acceptera vissa av de föreslagna nya detaljbestämmelserna. Enligt den föreslagna lydelsen av § 28 i boställsordningen skall arrendator av ecklesiastiskt löneboställe åläggas normalt underhåll av boställets byggnader, d. v. s. han skall verkställa sådana underhållsarbeten, som avse reparation i egentlig mening. Denna bestämmelse sammanfaller med vad som är stadgat för arrendatorer av kronoegendomar men däremot icke med bestämmelserna i den sociala arrendelagstiftningen. De arrendatorer, vilkas arrenden regleras av den sociala arrendelagstiftningen, kunna endast åläggas att utföra mindre reparationer på byggnaderna. För de större reparationer, som ingå i ett normalt underhåll av byggnaderna, skall jordägaren svara.

I de mera utpräglade jordbruksbygderna med bärkraftiga jordbruk skulle det säkerligen vara både möjligt och rimligt att ålägga även arrendatorerna av ecklesiastika boställen full underhållsskyldighet av byggnaderna, men i skogsbygderna, framför allt i de mellersta delarna av landet och i Norrland, skulle en sådan tvingande bestämmelse om underhållsskyldigheten få mycket ogynnsamma verkningar. En dylik underhållsskyldighet skulle bli ekonomiskt mycket betungande för arrendatorn, och följderna skulle antagligen bli den, att det skulle bli mycket svårt och kanske rent av omöjligt att erhalla arrendatorer av de ecklesiastika boställena. Dessa ogynnsamma verkningar skulle inställa sig, icke bara i skogsbygderna utan över huvud taget i sådana fall, där de ecklesiastika boställena icke utgöra fullständiga jordbruk. Svårigheterna att anskaffa arrendatorer torde emellertid komma att bli störst i skogsbygderna på grund av konkurrensen med bolagsegendomarna, vilkas arrendatorer, i den mån arrendet regleras av den sociala arrendelagstiftningen, icke åläggas full underhållsskyldighet. Vi vilja också understryka vad statens sakrevision framhållit i sitt remissyttrande, nämligen att det i praktiken visat sig svårt att trots den mest energiska kontroll förmå arrendatorn av ett mindre boställe att utföra alla de underhållsarbeten, som det skulle åligga honom att

göra, om de föreslagna nya bestämmelserna om underhållsskyldigheten antoges av statsmakterna.

Den föreslagna obligatoriska skyldigheten för arrendator av ecklesiastikt löneboställe att svara för hela underhållet har motiverats med svårigheterna att i de enskilda fallen dra en bestämd gräns mellan större och mindre reparationer. Även om vi erkänna att svårigheter i viss mån kunna uppstå, bör det dock icke vara omöjligt att åstadkomma en gränsdragning. Vi vilja erinra om att begreppet mindre reparationer noggrant exemplifierats i flertalet nu gällande kontrakt för bolagsarrendatorer i bergslagsområdet. Enligt dessa kontrakt skola följande arbeten hänföras till mindre reparationer: underhåll av rödfärgning och tjärstrykning, underhåll av all inre målning, omsättning av tapeter, ersättande av trasiga tegelpannor och lagning av spåntak, lagning av golv och trappor, reparation av fönster och dörrar, omsättning av kakelugnar, ersättande av löstagbara, skadade delar av spisar, inläggning av nya pallar i stall och ladugård, reparation av häckar därstädes, förnyande av vindskivor, nock och stuprännor å byggnaderna, lagning och erforderlig rensning av vatten- och värmeledning samt brunnar jämte alla åtgärder i övrigt, som kunna räknas till löpande underhåll.

Med ledning av dessa exemplifieringar borde det inte bereda några större svårigheter att i kontrakten för arrendatorer av ecklesiastika löneboställen fastställa begreppet mindre reparationer.

Enligt vår mening bör i den ecklesiastika boställsordningen stadgas, att arrendator av ecklesiastikt boställe i fråga om byggnaderna skall åläggas underhållsskyldighet av samma omfattning som nu åvilar arrendator enligt den sociala arrendelagstiftningen, d. v. s. att han skall svara för mindre reparationer (löpande underhåll).

I propositionen föreslås vidare ändring av bestämmelserna angående boställsnämndernas sammansättning. Enligt nu gällande bestämmelser utses ordföranden av länsstyrelsen, en av de övriga två ledamöterna av stiftsnämnden och den tredje av pastoratet. Då i nämndens tjänstgöringsområde ingå flera pastorat får varje pastorat inom området utse en representant. För varje särskilt fall avgöres, vilken av de pastoratsvalda representanterna som skall tjänstgöra i nämnden. Enligt propositionen skall länsstyrelsen fortfarande utse ordförande men dessutom ytterligare en representant, som skall vara arrendator av jordbruksfastighet. Pastoraten välja sina representanter som förut, medan stiftsnämnden således inte längre skall äga rätt att utse någon representant.

Enligt vår mening saknas tillräckliga skäl för att medge arrendatorsintressena en permanent representation i nämnden. Boställsnämnden har nämligen ett flertal uppgifter, vilka icke beröra arrendatorernas intressen. Sådana uppgifter äro exempelvis ekonomisk besiktning av prästgård, värdeuppskattningar enligt kyrkliga försäljningslagen och klockarboställslagen m. m. Det kan inte med fog göras gällande, att dessa uppgifter kräva en ständig representation i nämnden för arrendatorerna. Tvärtom ha arrendatorerna icke i

högre grad än andra medborgare några intressen att bevaka i ekonomiska frågor av angiven art. Det kan också ifrågasättas, om det är lämpligt att en arrendator av ett ecklesiastiskt boställe skall deltaga i ekonomisk besiktning av prästgårdar, vilket blir möjligt, om det nya lagförslaget antages i oförändrat skick.

Däremot är det enligt vår mening önskvärt, att en representant för arrendatorerna deltagar i sådana av boställsnämnden verkställda förrättningar, som direkt beröra arrendatorn, exempelvis uppgörande av arrendevillkor och ekonomisk besiktning av löneboställe. Vi anse således att det i boställsordningen bör stadgas, att en representant för arrendatorerna skall deltaga i sådana förrättningar. Denne representant bör således vid dessa förrättningar inträda som fjärde ledamot av nämnden. Beträffande nämndens sammansättning i övrigt anse vi, att de hittills gällande bestämmelserna alltfort böra kvarstå. Ordföranden bör således utses av länsstyrelsen och den andre ledamoten av stiftsnämnden. Då enligt vårt förslag arrendatorerna icke böra vara ständigt företrädna i nämnden bortfaller skälet för att länsstyrelsen också skall utse den andre ledamoten. Beträffande sättet för utseende av den fjärde ledamoten kunna olika lösningar tänkas; möjligen kan det vara lämpligast att låta länsstyrelsen utse denne.

Enligt nu gällande bestämmelser skola förslag till arrendekontrakt i fråga om de ecklesiastiska löneboställena upprättas av pastoraten, varefter kontraktsförslagen underställas boställsnämnden för godkännande. I propositionen föreslås nu borttagande av rätten för pastoraten att upprätta förslag. Kontrakten skola i stället direkt uppgöras och fastställas av boställsnämnden. Enligt vår mening skulle den föreslagna nya ordningen innebära ett ingrepp i pastoratens redan förut ganska kringskurna självbestämmanderätt och stå i strid mot grundprincipen i den nu gällande boställsordningen, nämligen att boställena skola förvaltas av pastoraten.

Även om större likformighet vid arrendesättningen skulle uppnås genom den föreslagna nya ordningen äro vi icke övertygade om att en sådan likformighet alltid är till enbart nytta. I så fall måste hänsynen till de lokala förhållandena och till arrendatorerna eftersättas, och detta kan leda till konsekvenser, som kunna visa sig vara mindre lämpliga och måhända till skada för det allmänna. Före tillkomsten av nu gällande boställsordning fanns en sådan likformighet, men den ansågs på många håll inte ge tillräckligt utrymme för bevakande av de lokala intressena. Av dessa här anförda skäl anse vi, att den nu gällande ordningen i fråga om uppgörande av arrendekontrakt bör bibehållas.

Vi anse det också önskvärt att, när utarrendering berör boställe med skog, stiftsjägmästaren beredes tillfälle att yttra sig över förslaget till arrendekontrakt. Om så icke sker kan det tänkas, att arrendekontraktet icke kommer att överensstämma med bestämmelserna i fastställd skogshushållningsplan eller kommer att strida mot kravet på god skogsvård. Föreskrift om yttranderätt för stiftsjägmästaren i dylika fall torde lämpligen kunna inarbetas i en tillämpningskungörelse.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,
att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition
nr 209 måtte besluta,
dels att arrendator av ecklesiastikt löneboställe i fråga om
underhåll av byggnaderna åläggas att utföra endast mindre repara-
tioner (löpande underhåll),
dels att ecklesiastik boställsnämnd sammansättes enligt de
grunder som här ovan angivits,
dels att förslag till arrendekontrakt i fråga om ecklesiastikt
boställe skall uppgöras av pastoratet, varefter det underställs
boställsnämnden för prövning och godkännande,
samt beakta vad i övrigt anförts i motionen.

Stockholm den 17 oktober 1950.

Per Svensson
i Stenkyrka.

Arvid Jonsson
i Skedsbygd.

Ivar Johansson
i Mysinge.

J. W. Pettersson
i Norregård.
